

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАУКА МАЙБУТНЬОГО

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТІВ,
АСПРАНТІВ ТА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

Випуск 1(9), 2022

Мукачево

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(Протокол №17 від 28.04.2022 р.)

Головний редактор:

Гоблик Володимир Васильович – доктор економічних наук, професор, перший проректор, Мукачівський державний університет

Заступник головного редактора:

Молнар Тетяна Іванівна – голова Наукового товариства студентів, аспірантів, молодих вчених, Мукачівський державний університет

Відповідальний секретар:

Бабіля Марина Василівна, Мукачівський державний університет

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кабачій Василь Миколайович - к. ф-м. н., доцент, завідувач кафедри машинобудування, природничих дисциплін та інформаційних технологій;

Качур Мирослава Михайлівна – к. пед. н., доцент кафедри теорії і методики музичної освіти;

Кобаль Василь Іванович - к. пед. н., доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;

Козарь Оксана Петрівна – д-р. т. н., професор, академік Української технологічної академії (м. Київ), завідувач кафедри легкої промисловості і професійної освіти;

Корнієнко Інокентій Олексійович – к. психол. н., доцент кафедри психології;

Лужанська Тетяна Юріївна – к. географічних наук, доцент, декан факультету туризму та готельно-ресторанного бізнесу;

Малець Олександр Омелянович – д-р. і. н., доцент, завідувач кафедри суспільних дисциплін та фізичної культури;

Мілашовська Ольга Іванівна – д-р. е. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи;

Моргун Алла Володимирівна – к. філол. н., доцент, декан гуманітарного факультету;

Попович Наталія Михайлівна – д-р. пед. н., доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва;

Прокопович Лідія Сигізмундівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій;

Проскура Володимир Федорович – д-р е. н., професор, завідувач кафедри менеджменту та управління економічними процесами;

Реслер Марина Василівна - д-р е. н., професор, академік Академії економічних наук, декан факультету економіки, управління та інженерії;

Стегней Маріанна Іванівна - д-р. е. н., професор кафедри економіки та фінансів;

Теличко Наталія Вікторівна – д-р. пед. н., професор, завідувач кафедри англійської філології та методики викладання іноземних мов;

Товканець Ганна Василівна - д-р пед. н., професор, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти;

Фізеші Октавія Йосипівна – д-р. пед. н., професор кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти;

Черепаня Наталія Іванівна – к. пед. н., доцент, завідувач кафедри теорії та методики дошкільної освіти;

Черничко Тетяна Вікторівна - д-р. е. н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів.

ГУМАНІТАРНІ ТА СУСПІЛЬНІ НАУКИ

УДК373.2.064.1:37.015.31:17.022.1-053.4(045)

Біляк Л.В.
здобувач вищої освіти ОС «Бакалавр»,
спеціальність 012 «Дошкільна освіта»,
Мукачівський державний університет
Русин Н.М.
старший викладач,
Мукачівський державний університет

**ФОРМИ І НАПРЯМКИ ВЗАЄМОДІЇ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ
ОСВІТНЬОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ З БАТЬКАМИ ПО МОРАЛЬНОМУ
ВИХОВАННЮ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ**

У статті розглянуто завдання ЗДО в роботі з батьками, розкрито питання використання різних форм роботи з батьками з питань морального виховання старших дошкільників, визначені і проаналізовані напрямки взаємодії закладу дошкільної освіти і сім'ї з питань морального виховання дітей старшого дошкільного віку.

***Ключові слова:** взаємодія, письмові форми спілкування, тактична і стратегічна оперативна інформація, збори-зустрічі, педагогічний моніторинг, педагогічна підтримка, педагогічна освіта, співпраця.*

The article considers the tasks of ZDO in working with parents, reveals the use of various forms of work with parents on moral education of older preschoolers, identified and analyzed areas of cooperation between preschool and family on moral education of older preschool children.

***Key words:** interaction, written forms of communication, tactical and strategic operational information, meetings, pedagogical monitoring, pedagogical support, pedagogical education, cooperation.*

Сьогодні питання про взаємодію дитячого садка з сім'єю є одним з пріоритетних напрямків діяльності закладу дошкільної освіти. Адже не для кого ні секрет, що розвиток дитини дошкільного віку залежить від процесу взаємодії педагогів ЗДО з батьками. Сім'я - це перший соціальний інститут, який є важливим інститутом соціалізації дитини. Саме в родині дитина бачить

все різноманіття взаємин між її членами, що, в свою чергу є основою для морального і емоційного розвитку дитини дошкільного віку.

Сьогодні відбувається оновлення системи дошкільної освіти. Відповідно до впровадження державного освітнього стандарту дошкільної освіти існує необхідність в удосконаленні взаємодії педагогів і фахівців дошкільної освітньої організації з сім'єю.

Сім'я - перший соціальний інститут для дитини, який дає їй відчуття психологічної захищеності, «емоційного тилу», підтримки, безумовного безоціночного прийняття [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні засади виховання дитини в сучасній українській сім'ї обґрунтували Т. Алексеєнко, О. Докукіна, Т. Кравченко, Т. Куница, Л. Повалій, В. Постовий, М. Стельмахович. Вивченню різних аспектів проблеми взаємодії закладів дошкільної освіти з сім'ями присвячено праці Т. Александрової, Н. Андрєєвої, А. Богуш, Н. Виноградової, В. Іванової, Л. Кларіної, Т. Кулікової, Я. Ковальчук, Н. Лагутіної, М. Машовець, О. Семіної та інших учених. У дослідженнях Г. Глушакової, Г. Гризик, Т. Доронової сформульовано методичні рекомендації щодо організації ефективної взаємодії працівників закладів дошкільної освіти з батьками вихованців, а у працях Л. Островської та О. Урбанської досліджено форми, методи роботи закладу дошкільної освіти з сім'єю [3,4,5].

До того ж, у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні зазначено, що залучення батьків вихованців до взаємодії з вихователями сприяє формуванню особистості дитини дошкільного віку [1].

Метою статті є розкриття форм взаємодії дошкільної освітньої організації з сім'єю з питань морального виховання дітей старшого дошкільного віку.

Сучасні сім'ї, різні за складом, культурними традиціями і поглядами на виховання, по-різному розуміють місце дитини в житті суспільства. Проте, всі вони єдині в бажанні самого найкращого для свого малюка, але, на жаль, далеко не всі готові відгукнутися на різні ініціативи дитячого садка.

Завдання педагогічного колективу ЗДО при взаємодії з батьками з питань морального виховання старших дошкільнят - це зацікавити батьків і залучити їх до створення єдиного культурно-освітнього простору «дитячий садок-сім'я». Вирішуючи ці завдання, педагоги шукають нові форми і методи роботи з батьками.

Для реалізації змісту цієї роботи в дошкільній освітній організації також використовуються колективні та індивідуальні форми діяльності. Ці форми можуть стати ефективними тільки в тому випадку, якщо вдалося знайти індивідуальний стиль взаємин з кожним батьком, важливо заручитися

підтримкою батьків, завоювати їхню довіру, викликати на відвертість, розбудити бажання поділитися з педагогом своїми думками, сумнівами.

Все це допоможе краще зрозуміти дитину, знайти оптимальні способи вирішення проблем морального виховання конкретної особистості в дошкільному закладі і вдома.

Успішна взаємодія можлива лише в тому випадку, якщо дитячий садок знайомий з виховними можливостями сім'ї дитини, а сім'я має уявлення про дошкільну установу, якій довіряє виховання дитини. Це дозволяє надавати одна одній необхідну підтримку в розвитку дитини, залучати наявні педагогічні ресурси для вирішення загальних завдань виховання.

Нове в практиці роботи дитячого садка з сім'єю це використання письмових форм спілкування з батьками. Так, першим кроком до взаєморозуміння може стати лист, який приходить батькам, які ще стоять на черзі в дитячий садок. У цьому листі вихователь розповідає про те, як батьки можуть полегшити майбутню адаптацію дитини в дитячому садку, прищеплюючи необхідні навички, психологічно готуючи до щоденного розставання. Так, в знайомих усім батьківських куточках створюються нові рубрики, так на стенді «Який у вас настрій» батьки і діти щоранку кольоровими фішками відзначають настрій один одного. Це служить першою темою розмови вихователя з дітьми на початку дня і вчить дітей і батьків бути уважними один до одного.

На стендах розміщується стратегічна (багаторічна), тактична (Річна) та оперативна інформація. До стратегічної відносяться відомості про мету і завдання розвитку дитячого садка на дальню та середню перспективи, про реалізацію освітньої програми, про інноваційні проекти дошкільного закладу, а також про додаткові освітні послуги.

До тактичної інформації відносяться відомості про педагогів і графіки їх роботи, про режим дня, про завдання та зміст освітньої роботи в групі на рік. Оперативна стендова інформація, викликає найбільший інтерес для дорослих, включає відомості про очікувані або вже минулі події в групі (дитячому садку, районі): акції, конкурси, репетиції, виставки, зустрічі, спільні проекти, екскурсії вихідного дня і т. д. Оскільки даний вид інформації швидко застаріває, її необхідно постійно оновлювати [6].

Метою перших зборів-зустрічей є різнобічне знайомство педагогів з сім'ями і сімей вихованців між собою, знайомство сімей з педагогами. Для зняття бар'єрів спілкування використовуються спеціальні методи, які викликають у батьків позитивні емоції, орієнтовані на розвиток довірчих відносин з педагогами («Обери дистанцію», «Асоціативний ряд», «Розмова без

угаву» і ін.). Такі зібрання доцільно проводити регулярно протягом року, вирішуючи на кожній зустрічі свої завдання.

«Запитуйте - відповідаємо» - це поштова скринька для особистих питань батьків. Крім того, на шафці кожної дитини є місце для візитки - рамочки, в яку діти вставляють картинку або малюнок і змінюють їх протягом дня по своєму бажанню. Увечері батьки і вихователь можуть обговорити вибір дитини, прокоментувати його.

Спільно з батьками організовуються тематичні виставки, наприклад, «Речі з бабусиної скрині», «Пташиний вальс», «Осінній вернісаж», «Веселі овочі», «Золоті руки наших бабусь ». Сьогодні великою популярністю користується «Музей одного образу ». Такий міні-музей - результат спілкування, спільної роботи педагога, вихованців та їх сімей. Відмінною рисою такого міні-музею є те, що він займає дуже невеликий простір, крім того, тут все можна чіпати.

Найбільш цікаві форми роботи з батьками: лекції, семінари, майстер-класи, тренінги, проекти, ігри.

Однією з форм взаємодії, є підключення батьків до життя ЗДО, організація їх спільної діяльності з дітьми. Так, батьки різних професій (швачка, водій, лікар, бібліотекар, художник і т. д.) приходять в гості до дошкільнят. Наприклад, тато пожежник, або тато міліціонер, мама лікар знайомить вихованців з особливостями своєї професії. Батьки беруть участь в різних заняттях з дітьми, знімають заходи на камеру, надають транспорт і ін.

Крім того, батьки можуть залучатися до толоків, до участі в озелененні території дошкільної освітньої організації, возити дошкільнят на вистави, екскурсії у вихідні дні, спільно відвідувати музеї.

Розглянемо напрямки взаємодії дошкільної освітньої організації з сім'єю з питань морального виховання дітей старшого дошкільного віку.

Перший напрямок - педагогічний моніторинг. Педагогічний моніторинг - це система збору, обробки, педагогічної інтерпретації і зберігання інформації про функціонування педагогічної системи, забезпечує безперервне відстеження її стану, сучасне коригування та прогнозування розвитку. У зв'язку з цим педагог дитячого садка повинен знати рівень розвитку, рівень освіченості і вихованості кожної дитини в дошкільній освітній організації. Він повинен знати те мікросередовище, в якому знаходиться його вихованець. В даному напрямку використовуються такі методи як спостереження, бесіди, вивчення продуктів діяльності дітей.

Другий напрямок - педагогічна підтримка. Розмовляючи з батьками старших дошкільників, вихователь звертає їхню увагу на розвиваючу самостійність дітей, потреба в пізнавальному спілкуванні з дорослими,

визнання своїх досягнень з боку близьких дорослих і однолітків. Вихователь показує близьким дитини, що саме в старшому дошкільному дитинстві дитина вчиться розуміти позицію інших людей, встановлювати зв'язок між минулим, сьогоденням і майбутнім. цьому буде сприяти створення спільного з дітьми рукописного журналу «Традиції моєї родини», альбому «А в дитинство заглянути так хочеться», альбомів-спогадів: «Це було недавно, це було давно ...» та ін.

Досягнення дітей батькам допомагають побачити виставки дитячої та спільної дитячо-батьківської творчості: «Ось ми які!», «Ми малюємо наше село», «Різдвяна листівка». Бачачи зростання своєї дитини, самі батьки більш активно включаються в педагогічний процес, організовуючи спільну дозвільну діяльність (дитячо-батьківські свята, розваги, екскурсії та прогулянки по місту).

Третій напрям - педагогічна освіта батьків. Здійснюючи педагогічну освіту батьків, вихователь враховує що розвиваються можливості батьків і дітей, допомагає батькам встановлювати партнерські взаємини з дошкільнятами, побачити перспективи їх майбутнього життя. Для цього він організовує такі зустрічі з батьками, як «Права дитини та права батьків», «Здоров'я і розум через гру», «Розвиваємо дитячу допитливість», «Скоро в школу» та ін.

Разом з тим педагогу необхідно пам'ятати, що до старшого дошкільного віку у частині батьків вже склалася своя виховна тактика, з'явилися свої досягнення в розвитку дитини. Тому вихователю важливо створити умови для презентації їх педагогічного зростання – проведення батьківських зустрічей, конкурсів «Успішний батько», «Сім'я року», «Що я знаю про свою дитину». Так, конкурс «Що я знаю про свою дитину» розвиває інтерес до пізнання своєї дитини, сприяє активній взаємодії з нею.

Четвертий напрямок - співпраця педагогів і батьків. Одним з найулюбленіших видів спільної діяльності залишається участь батьків у святах. Живе спілкування з мамою або татом приносить дітям особливе задоволення, а батьки, занурюючись у світ дитячого свята, краще розуміють своїх дітей, їх бажання та інтереси. В даний час активно використовується метод проектів, коли батьки підключаються до виконання певної частини загального завдання, наприклад, по ознайомленню дошкільнят з рідним містом. Вони збирають інформацію про архітектуру, назву вулиць, площ, роблять фотографії та ін. Потім представляють свої роботи на спільному заході. Цей метод сприяє зближенню батьків, дітей і педагогів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Ми вважаємо, що систематичне використання в практиці взаємодії педагогів дитячого садка з батьками з питань морального виховання дітей старшого дошкільного віку

різноманітних за змістом форм взаємодії веде до залучення уваги батьків до проблем виховання, зокрема – морального виховання, дітей, отримання необхідного мінімуму знань, умінь; дозволяє активно залучати батьків до освітнього процесу дитячого садка.

Таким чином, при взаємодії з батьками в дошкільній освітній організації з питань морального виховання дітей старшого дошкільного віку педагоги застосовують такі форми: колективні та індивідуальні, а також: письмові форми спілкування; стенди, збори-зустрічі.

Напрями взаємодії дошкільної освітньої організації з сім'єю з питань морального виховання дітей старшого дошкільного віку: педагогічний моніторинг, педагогічна підтримка, педагогічна освіта батьків, спільна діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) від 22 травня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0615736-12>.
2. Педагогічний словник. – К.: Інститут педагогіки Академії педагогічних наук України, 2001. – 516 с.
3. Валентьєва Т. І. Сутність, мета, принципи і форми співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками старших дошкільників / Т. І. Валентьєва // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – 2013. – Вип. 17(1). – С. 121–128.
4. Довженко Т. О. Підготовка майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до роботи з сім'єю / Т. О. Довженко // Педагогіка та психологія: збірник наукових праць. – 2016. – Вип. 52. – С. 124–133.
5. Машовець М. А. Сучасні підходи до організації педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу та батьків вихованців. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти / М. А. Машовець // Наукові записки РДГУ. – 2011. – Вип. 2(45). – С. 18–24.
6. Семенова Н. Взаємодія дошкільного навчального закладу і сім'ї у вихованні особистості дитини дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема / Н. Семенова, Х. Лаврів, Д. Бондарук // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. – 2017. – Вип. 2(351). – С. 19–29.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>